

Rīgas domes saistošie noteikumi Nr. RD-24-260-sn

Rīgā 2024. gada 21. februārī (prot. Nr. 113, 27. §)

Par teritoriālajām zonām siltumapgādes veida izvēlei un prasībām siltumapgādes sistēmas iekārtu izvēlei

Izdoti saskaņā ar likuma "Par piesārņojumu"
14. panta otro daļu, 17. panta 2.² daļu,
Enerģētikas likuma 51. panta otro daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Saistošie noteikumi nosaka:

1.1. Rīgas valstspilsētas pašvaldības (turpmāk – pašvaldība) teritoriālās zonas siltumapgādes veida izvēlei, lai atbilstoši zonējumam ierobežotu vai aizliegtu piesārņojošās darbības, kuru izraisītā emisija var palielināt kopējo gaisa piesārņojuma daudzumu pašvaldības administratīvajā teritorijā, un to aktualizēšanas kārtību;

1.2. siltumapgādes veida izvēles kārtību;

1.3. prasības šādu siltumapgādes sistēmas iekārtu izvēlei:

1.3.1. dažāda veida stacionārajām siltumapgādes iekārtām, ko izmanto mājokļu, dzīvojamo/neapdzīvojamo ēku apkurei un karstā ūdens sagatavošanai (turpmāk – apkures iekārtas);

1.3.2. stacionārajām sadedzināšanas iekārtām elektroenerģijas ražošanai vai tehnoloģisko procesu nodrošināšanai (turpmāk – tehnoloģiskās iekārtas);

1.4. pašvaldības administratīvajā teritorijā esošo siltumapgādes sistēmas iekārtu reģistrācijas un uzskaites kārtību, kā arī to uzraudzības kārtību.

2. Saistošo noteikumu prasības siltumapgādes sistēmas iekārtu izvēlei neattiecas uz iekārtām, kuras paredzētas darbināšanai ārkārtas situācijās vai darbojas mazāk par 500 darba stundām gadā.

3. Saistošo noteikumu prasības siltumapgādes sistēmas iekārtu reģistrācijai, uzskaiti un uzraudzībai neattiecas uz sadedzināšanas iekārtām, kuru ekspluatācijai ir izsniegtas piesārņojošo darbību atļaujas vai tās reģistrētas atbilstoši ārējos normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai.

II. Teritoriālās zonas siltumapgādes veida izvēlei un to aktualizācijas kārtība

4. Teritoriālās zonas siltumapgādes veida izvēlei (turpmāk – zonas) tiek noteiktas, ņemot vērā slāpekļa dioksīda un daļiņu PM_{2,5} piesārņojuma telpisko izkliedi, individuālās un lokālās siltumapgādes sistēmas iekārtu emisiju daudzuma telpisko izkliedi un devumu kopējā piesārņojuma līmenī, ietekmei pakļauto iedzīvotāju skaitu, teritorijas izmantošanas veidu un centralizētās siltumapgādes sistēmas pieejamību.

5. Pašvaldības administratīvā teritorija tiek sadalīta trīs zonās, kuru robežas publicētas pašvaldības Mājokļu un vides departamenta tīmekļvietnē <https://mvd.riga.lv/>. Vienlaikus ar zonām pašvaldības Mājokļu un vides departamenta tīmekļvietnē <https://mvd.riga.lv/> tiek publicēta arī centralizētās siltumapgādes zonu karte.

6. Katru gadu līdz 1. oktobrim akciju sabiedrība "RĪGAS SILTUMS" pārskata un aktualizē centralizētās siltumapgādes zonu karti un iesniedz to pašvaldības Mājokļu un vides departamentam.

7. Katru gadu līdz 31. decembrim pašvaldības Mājokļu un vides departaments pārskata un aktualizē I un II zonas robežas, ja iepriekšējā gadā ir mainījusies centralizētās siltumapgādes sistēmas pieejamība. Aktualizētās zonu kartes stājas spēkā ar karšu aktualizācijas gadam sekojošā gada 1. janvāri un tiek publicētas pašvaldības Mājokļu un vides departamenta tīmekļvietnē <https://mvd.riga.lv/> vienlaikus ar aktualizēto centralizētās siltumapgādes zonas karti.

8. Pēc nepieciešamības visas zonas tiek pārskatītas un aktualizētas, izstrādājot Rīgas valstspilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmu, ja pašvaldības administratīvajā teritorijā ir pārsniegti vai var tikt pārsniegti normatīvajos aktos par gaisa kvalitāti noteiktie vides kvalitātes normatīvi vai augšējie piesārņojuma novērtēšanas sliekšņi.

9. Saistošo noteikumu 8. punktā noteiktajā kārtībā pārskatītās un aktualizētās zonu kartes stājas spēkā vienlaicīgi ar Rīgas valstspilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmas apstiprināšanu un tiek publicētas pašvaldības Mājokļu un vides departamenta tīmekļvietnē <https://mvd.riga.lv/>.

III. Siltumapgādes veida izvēles kārtība

10. Siltumapgādes veidi, uz kuriem attiecas šajos saistošajos noteikumos minētās prasības par siltumapgādes veida izvēles kārtību, atkarībā no siltumapgādes sistēmas veida un izmantojamā energoresursa veida tiek iedalīti šādās grupās:

10.1. lokāla vai individuāla siltumapgāde, izmantojot akmeņogles, brūnogles, kūdru un citu cieta kurināmo (izņemot cieta biomasu);

10.2. lokāla vai individuāla siltumapgāde, izmantojot cieta biomasu;

10.3. lokāla vai individuāla siltumapgāde, izmantojot šķidro kurināmo;

10.4. lokāla vai individuāla siltumapgāde, izmantojot gāzveida kurināmo:

10.4.1. fosilo gāzveida kurināmo;

10.4.2. gāzveida kurināmo, kas iegūts no atjaunīgajiem energoresursiem (biometāns, ūdeņradis u. c.);

10.5. lokāla vai individuāla siltumapgāde, izmantojot bezemisiju siltumenerģijas ražošanas tehnoloģijas (elektroenerģija, siltumsūkņi, saules kolektori u. c.).

11. Pirms siltumapgādes veida pirmreizējās izvēles vai maiņas nekustamā īpašuma īpašnieks vai tiesiskais valdītājs (turpmāk – īpašnieks) pašvaldības Siltumapgādes jautājumu komisijai (turpmāk – Komisija) lūdz saskaņojumu siltumapgādes veida izvēlei siltumapgādes sistēmas iekārtu uzstādīšanai.

12. Lai saņemtu 11. punktā minēto saskaņojumu, Īpašnieks iesniedz iesniegumu par siltumapgādes veida izvēli (turpmāk – iesniegums). Iesniegumu Īpašnieks var iesniegt personīgi Rīgas Apkaimju iedzīvotāju centrā, nosūtīt to pa pastu vai nosūtīt uz elektroniskā pasta adresi dmv@riga.lv vai pašvaldības oficiālo elektronisko adresi normatīvajos aktos par elektronisko dokumentu noformēšanu noteiktajā kārtībā, vai ievietot darba uzdevumu Būvniecības informācijas sistēmā.

13. Iesniegumā Īpašnieks norāda šādu informāciju:

13.1. fiziskas personas vārds, uzvārds, personas kods, kontaktinformācija; juridiskai personai – nosaukums, reģistrācijas numurs, kontaktinformācija;

13.2. ēkas vai telpu grupas adrese, esošais vai plānotais galvenais lietošanas veids, platība un raksturojums, ēkas vai telpu grupas kadastra apzīmējums;

13.3. daudzdzīvokļu mājai – ēkas stāvu skaits, dzīvokļu skaits ēkā, kadastra apzīmējums;

13.4. esošais siltumapgādes iekārtas veids un izmantotais kurināmais, ja plānota esošas siltumapgādes iekārtas nomaiņa;

13.5. plānotais siltumapgādes veids, kurināmais, plānotā jauda;

13.6. šo saistošo noteikumu 28. punktā norādītajos gadījumos – siltumapgādes veida izvēles tehniskais un ekonomiskais pamatojums, ņemot vērā risinājuma ekonomisko izdevīgumu, kas noteikts atbilstoši šo saistošo noteikumu pielikumam;

13.7. šo saistošo noteikumu 30. punktā norādītajā gadījumā – siltumapgādes iekārtas ražotāja sastādītā tehniskā dokumentācija, tai skaitā mērījumu rezultāti, kas veikti, lai pārbaudītu emisijas līmeņus emisijām gaisā.

14. Iesniegumam pievieno šādu dokumentu kopijas:

14.1. valdījuma tiesības apliecinošs dokuments, ja Īpašnieks ir nekustamā Īpašuma valdītājs;

14.2. esošās apkures ierīces, iekārtas, dūmvadu un dabiskās ventilācijas kanālu tehniskā stāvokļa pārbaudes akts, ja tiek plānota esošas siltumapgādes iekārtas nomaiņa nekustamajā Īpašumā, kas ir atsevišķs dzīvoklis daudzdzīvokļu mājā;

14.3. dzīvokļa vai telpu grupas plāns no kadastrālās uzmērīšanas lietas;

14.4. dzīvojamās mājas Īpašnieku piekrišana siltumapgādes veida maiņai, ja tas skar kopīpašumā esošās komunikācijas vai būves elementus (piemēram, ārējās sienas, jumtu);

14.5. zemes robežu plāns (ar paredzēto būves izvietojumu, ja tā ir jaunbūve).

15. Komisijas sēdēs ar padomdevēja tiesībām piedalās energoapgādes komersantu, kas veic elektroenerģijas sadali, energoapgādes komersantu, kas veic siltumenerģijas ražošanu, un dabasgāzes sadales sistēmas operatora pārstāvji. Pārstāvji sniedz informāciju par tehniskiem ierobežojumiem iesniegumā norādītā siltumapgādes veida izvēlei.

16. Īpašniekam ir tiesības pievienot iesniegumam atbilstošā jomā sertificēta speciālista sniegtu atzinumu par tehniskiem ierobežojumiem vai ekonomiskajiem aprēķiniem noteikta siltumapgādes veida izvēlei.

17. Komisija pieņem lēmumu par siltumapgādes veida saskaņošanu vai atteikumu saskaņot siltumapgādes veidu.

18. Komisijas lēmums par siltumapgādes veida saskaņošanu ir spēkā piecus gadus.

19. Komisijas izdoto administratīvo aktu vai faktisko rīcību var apstrīdēt Rīgas pilsētas izpilddirektoram.

20. Saistošajos noteikumos minētās prasības par siltumapgādes veida izvēles kārtību attiecas arī uz gadījumiem, kad, nemainot izmantojamā energoresursa veidu, Īpašnieks plāno uzstādīt jaunu siltumapgādes sistēmas iekārtu ar lielāku nominālo ievadīto siltumjaudu nekā esošai siltumapgādes sistēmas iekārtai, lai nodrošinātu ar siltumenerģiju lielāku apkurināmo (apsildāmo) platību vai lielāku karstā ūdens patēriņu.

IV. Prasības siltumapgādes sistēmas iekārtu izvēlei

21. Siltumapgādes sistēmas iekārtas, uz kurām attiecas saistošajos noteikumos minētās prasības, atkarībā no iekārtas darbības uzsākšanas datuma tiek iedalītas šādās grupās:

21.1. esoša iekārta – iekārta, kuras darbība ir uzsākta vai par kuru ir saņemts Komisijas lēmums par siltumapgādes veida saskaņošanu līdz 2024. gada 31. martam;

21.2. jauna iekārta – iekārta, kuru paredzēts uzstādīt, veicot esošas siltumapgādes iekārtas nomaiņu, nemainot siltumapgādes veidu un nepalielinot nominālo ievadīto siltumjaudu, vai iekārta, par kuru Komisijai iesniegts iesniegums (iekārtas pirmreizēja uzstādīšana vai esošas iekārtas nomaiņa, mainot siltumapgādes veidu vai palielinot nominālo ievadīto siltumjaudu) pēc 2024. gada 31. marta.

22. Siltumapgādes sistēmas iekārtas, uz kurām attiecas saistošajos noteikumos minētās prasības, atkarībā no siltumenerģijas pārvades veida tiek iedalītas šādās grupās:

22.1. lokālās apkures iekārtas – iekārtas, kas paredzētas siltumapgādes nodrošināšanai vairākās ēkās, izmantojot lokālus siltumtīklus;

22.2. individuālās apkures iekārtas – iekārtas, kas paredzētas siltumapgādes nodrošināšanai atsevišķā ēkā vai atsevišķu telpu apsildīšanai ēkā.

23. Visās zonās, kurās izmanto akmeņogles, brūnogles, kūdru un šķidro kurināmo, tai skaitā dīzeļdegvielu, aizliegts uzstādīt siltumapgādes sistēmas iekārtas.

24. Visās zonās aizliegts dedzināt atkritumus un uzstādīt jaunas siltumapgādes sistēmas iekārtas atkritumu sadedzināšanai vai līdzsadedzināšanai, izņemot iekārtas, kuru ekspluatācijai ir vai tiks izsniegtas piesāmojošo darbību atļaujas atbilstoši ārējo normatīvo aktu prasībām par kārtību, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesāmojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesāmojošo darbību veikšanai.

25. Sākot ar 2031. gada 1. janvāri visās zonās aizliegts uzstādīt jaunas individuālās un lokālās apkures iekārtas, kurās izmanto jebkāda veida fosilo kurināmo. Sākot ar 2026. gada 1. janvāri Komisija pieņem lēmumu par atteikumu saskaņot siltumapgādes veidu, kas paredz siltumenerģijas ražošanai izmantot jebkāda veida fosilo kurināmo.

26. Esošu siltumapgādes sistēmas iekārtu nomaiņai, mainot siltumapgādes veidu vai palielinot nominālo ievadīto siltumjaudu, izņemot 28. punktā minēto gadījumu, un jaunu siltumapgādes sistēmas iekārtu pirmreizējai uzstādīšanai, ievērojot 23., 24. un 25. punktā minētos ierobežojumus, ir noteiktas šādas prasības:

26.1. I zonā:

26.1.1. aizliegts uzstādīt jaunas siltumapgādes sistēmas iekārtas, kurās sadedzina cieto kurināmo (ieskaitot cieto biomasu) vai gāzveida kurināmo;

26.1.2. siltumapgādes nodrošināšanai pieļaujama tikai centralizēta siltumapgāde vai bezemisiju siltumenerģijas ražošanas tehnoloģiju izmantošana (elektroenerģija, siltumsūkņi, saules kolektori u. c.);

26.2. II zonā:

26.2.1. aizliegts uzstādīt jaunas siltumapgādes sistēmas iekārtas, kurās sadedzina cieto kurināmo (ieskaitot cieto biomasu);

26.2.2. siltumapgādes nodrošināšanai izvēlas risinājumu, ievērojot šādu prioritāro secību un to, ka zemākas prioritātes risinājuma izmantošana ir atļauta, ja augstākas prioritātes risinājuma izmantošana nav tehniski un ekonomiski pamatota, ņemot vērā tā ieviešanas un lietošanas potenciālās izmaksas:

26.2.2.1. bezemisiju siltumenerģijas ražošanas tehnoloģiju izmantošana;

26.2.2.2. ēku/telpu apsildīšanai paredzētas apkures iekārtas (gāzveida kurināmais) uzstādīšana;

26.3. III zonā siltumapgādes nodrošināšanai izvēlas risinājumu, ievērojot šādu prioritāro secību un to, ka zemākas prioritātes risinājuma izmantošana ir atļauta, ja augstākas prioritātes risinājuma izmantošana nav tehniski un ekonomiski pamatota, ņemot vērā tā ieviešanas un lietošanas potenciālās izmaksas:

26.3.1. bezemisiju siltumenerģijas ražošanas tehnoloģiju izmantošana vai centralizēta siltumapgāde;

26.3.2. ēku/telpu apsildīšanai izmantota cietā biomasas;

26.3.3. ēku/telpu apsildīšanai izmantots gāzveida kurināmais.

27. Ja saistošo noteikumu 25. un 26. punktā norādītajām prasībām atbilstošu siltumapgādes sistēmas iekārtu uzstādīšana konkrētā zonā nav tehniski un ekonomiski pamatota, ņemot vērā to ieviešanas un lietošanas potenciālās izmaksas, tad izņēmuma kārtā ir pieļaujama citas siltumapgādes sistēmas iekārtas uzstādīšana, ja Īpašnieks atbilstoši III nodaļā noteiktajai kārtībai ir saņēmis Komisijas lēmumu par siltumapgādes veida saskaņošanu.

28. Esošas siltumapgādes iekārtas nomainas gadījumā, ja netiek mainīts siltumapgādes veids un tiek ievēroti saistošo noteikumu 23., 24. un 25. punktā noteiktie siltumapgādes sistēmas iekārtu izvēles ierobežojumi, papildus ir atļauts uzstādīt šādas jaunas siltumapgādes sistēmas iekārtas:

28.1. visās zonās nekustamajos īpašumos, kas ir atsevišķi dzīvokļi daudzdzīvokļu mājās vai privātmājās, ir atļauta esošās iekārtas nomaīņa pret jaunu kurināmā sadedzināšanas iekārtu, samazinot kopējo gaisa piesārņojumu, kas atbilst ārējiem normatīvajiem aktiem par ekodizaina prasībām ar enerģiju saistītām precēm (produktiem) un kuras nominālā ievadītā siltumjauda nepārsniedz 50 kW;

28.2. visās zonās nekustamajos īpašumos, kas ir atsevišķi dzīvokļi daudzdzīvokļu mājās, veicot siltumapgādes veida maiņu no individuālā uz lokālo, ir atļauta vecās siltumapgādes sistēmas iekārtas maiņa pret jaunu, palielinot ievadīto siltuma jaudu, izvēloties esošo risinājumu atbilstoši dzīvokļu īpašnieku kopības lēmumam un samazinot kopējo gaisa piesārņojumu.

29. Lai izvērtētu siltumapgādes sistēmas iekārtas izmantošanas ekonomisko pamatotību atbilstoši saistošo noteikumu 25. vai 26. punkta prasībām, Īpašnieks izmanto saistošo noteikumu pielikumā noteikto ekonomiskā izdevīguma noteikšanas kārtību.

30. Saistošo noteikumu 26. punktā norādīto siltumapgādes sistēmas iekārtu vietā Īpašnieks var uzstādīt citu siltumapgādes sistēmas risinājumu, ja tas nodrošina līdzvērtīgu vai labāku vides aizsardzības līmeni un ja Īpašnieks atbilstoši III nodaļā noteiktajai kārtībai ir saņēmis Komisijas lēmumu par siltumapgādes veida saskaņošanu.

V. Siltumapgādes sistēmas iekārtu reģistrācijas, uzskaites un uzraudzības kārtība

31. Pašvaldības aģentūra "Rīgas enerģētikas aģentūra" (turpmāk – Aģentūra) uzrauga pašvaldības administratīvajā teritorijā esošās siltumapgādes sistēmas iekārtas un:

31.1. izveido un uztur siltumapgādes sistēmas iekārtu reģistru;

31.2. pārbauda siltumapgādes sistēmas iekārtas, lai pārlicinātos par siltumapgādes sistēmas iekārtu reģistrā sniegtās informācijas atbilstību;

31.3. pieprasa informāciju par siltumapgādes sistēmas iekārtām, ja šāda informācija nav sniegta vai ir saņemta sūdzība par siltumapgādes sistēmas iekārtas tehnisko nodrošinājumu un ekspluatācijas prasību ievērošanu.

32. Aģentūra ir tiesīga:

32.1. pieprasīt un saņemt no siltumapgādes sistēmas iekārtas Īpašnieka datus par siltumapgādes sistēmas iekārtu tādā apjomā, kāds norādīts saistošo noteikumu 34. punktā, kā arī ziņas par siltumapgādes sistēmas iekārtas regulārajām pārbaudēm un energoresursu patēriņu atbilstoši ārējo normatīvo aktu prasībām par ugunsdrošību un ēku energoefektivitāti;

32.2. pārbaudīt siltumapgādes sistēmas iekārtu reģistrā ietvertās informācijas atbilstību, kā arī veikt ziņu aktualizāciju, pamatojoties uz Valsts vides dienesta reģistru informāciju vai informāciju, kas saņemta no siltumapgādes sistēmas iekārtas Īpašnieka.

33. Siltumapgādes sistēmas iekārtas Īpašnieks iesniedz Aģentūrai siltumapgādes sistēmas iekārtas reģistrācijas iesniegumu:

33.1. līdz 2024. gada 30. jūnijam par siltumapgādes sistēmas iekārtu, kuras darbība uzsākta līdz 2024. gada 31. maijam;

33.2. viena mēneša laikā pēc siltumapgādes sistēmas iekārtas darbības uzsākšanas par siltumapgādes sistēmas iekārtu, kuras darbība uzsākta pēc 2024. gada 31. maija.

34. Aizpildot saistošo noteikumu 33. punktā minēto reģistrācijas iesniegumu, siltumapgādes sistēmas iekārtas Īpašnieks norāda šādu informāciju:

34.1. fiziskas personas vārds, uzvārds; juridiskai personai – nosaukums, reģistrācijas numurs;

34.2. siltumapgādes sistēmas iekārtas atrašanās vietas adrese, ēkas kadastra apzīmējums;

34.3. siltumapgādes sistēmas iekārtas un kurināmā veids;

34.4. siltumapgādes sistēmas iekārtas uzstādīšanas gads (ja tas zināms);

34.5. siltumapgādes sistēmas iekārtas nominālā ievadītā siltuma jauda un apsildāmā platība.

35. Siltumapgādes sistēmas iekārtas Īpašnieks:

35.1. pēc Aģentūras pieprasījuma sniedz ziņas par siltumapgādes sistēmas iekārtas regulārajām pārbaudēm atbilstoši ārējo normatīvo aktu prasībām par ugunsdrošību un ēku energoefektivitāti;

35.2. pēc Aģentūras pieprasījuma sniedz datus par siltumapgādes sistēmas iekārtu atbilstoši saistošo noteikumu 34. punktā norādītajam informācijas apjomam;

35.3. iesniedz Aģentūrai paziņojumu par izmaiņām siltumapgādes sistēmas iekārtu reģistrā norādītajā informācijā (iekārtas pārbūve, nomaiņa, iekārtas veida maiņa u. c.) ne vēlāk kā viena mēneša laikā pēc izmaiņu veikšanas, norādot ziņas par veiktajām izmaiņām un to veikšanas datumu. Ja izmaiņas neatbilst saistošo noteikumu 26. punktā norādītajai pirmajai prioritātei konkrētajā zonā, tad siltumapgādes sistēmas iekārtas Īpašnieks iesniedz informāciju, kas apliecina tehnisko ierobežojumu esību vai izvēlēta siltumapgādes sistēmas iekārtas risinājuma izmantošanas ekonomiskās priekšrocības, pamatojoties uz saistošo noteikumu pielikumā noteikto ekonomiskā izdevīguma noteikšanas kārtību.

VI. Noslēguma jautājums

36. Atzīt par spēku zaudējušiem Rīgas domes 2019. gada 18. decembra saistošos noteikumus Nr. 97 "Par gaisa piesārņojuma teritoriālo zonējumu" (Latvijas Vēstnesis, 2020, Nr. 11; 2021, Nr. 177).

Rīgas domes priekšsēdētāja vietnieks *E. Ratnieks*

Ekonomiskā izdevīguma noteikšana

1. Siltumapgādes apkures iekārtu ekonomiskais izdevīgums tiek noteikts, salīdzinot dažādu siltumapgādes sistēmu iekārtu siltumenerģijas ražošanas tarifu (EUR/MWh) dzīves cikla laikā, kas iekļauj fiksētās un mainīgās izmaksas:

- 1.1. iekārtu uzstādīšanas izmaksas;
- 1.2. iekārtas apkopes un ekspluatācijas darba izmaksas;
- 1.3. energoresursu izmaksas.

2. Ekonomiskais izvērtējums ir daļa no Īpašnieka sagatavotā iesnieguma šādos gadījumos:

- 2.1. lai atbilstoši šo noteikumu 26.2.2. un 26.3. punktam pamatotu zemākas prioritātes risinājuma izvēli;
- 2.2. pamatotu šo noteikumu 25., 26. un 27. punktam neatbilstoša energoresursa veida izmantošanas uzsākšanu un turpināšanu siltumapgādē;
- 2.3. pamatotu šo noteikumu 29. punktā noteiktajām prasībām neatbilstoša siltumapgādes veida izvēli.

3. Siltumapgādes sistēmu iekārta, kas dzīves cikla laikā nodrošina zemāko siltumenerģijas ražošanas tarifu, tiek uzskatīta par ekonomiski izdevīgāko risinājumu.

4. Siltumenerģijas ražošanas tarifs tiek aprēķināts pēc viendabīgā siltumenerģijas tarifa (T , EUR/MWh) aprēķināšanas metodikas saskaņā ar Latvijas Republikā apstiprināto metodoloģiju un vienādojumu:

$$T_{prod} = (VC_R + FC_R) / Q_{prod} \quad (1)$$

kur:

VC_R – siltumenerģijas ražošanas tarifa mainīgās izmaksas, EUR/gadā;

FC_R – siltumenerģijas ražošanas tarifa pastāvīgās izmaksas, EUR/gadā;

Q_{prod} – saražotais siltumenerģijas daudzums, MWh/gadā.

Siltumenerģijas ražošanas tarifa mainīgās izmaksas veido vairāku sastāvdaļu summa:

$$VC_R = Q_{prod} (C_{fuel} / \eta + C_{othR}) \quad (2)$$

kur:

VC_R – siltumenerģijas ražošanas tarifa mainīgās izmaksas, EUR/gadā;

Q_{prod} – saražotais siltumenerģijas daudzums, MWh/gadā;

C_{fuel} – kurināmā cena, EUR/MWh;

η – tehnoloģijas lietderības koeficients;

C_{othR} – citas siltumenerģijas ražošanas izmaksas, EUR/MWh.

Pastāvīgās izmaksas visām tarifa daļām tiek rēķinātas vienādi:

$$FC_R = Q_{prod} C_{M\&R} + \frac{C_{eq} N_N}{\tau_{cr}} + C_{othR} \quad (3)$$

kur:

FC_R – siltumenerģijas ražošanas tarifa pastāvīgās izmaksas, EUR/gadā;

Q_{prod} – saražotais siltumenerģijas daudzums, MWh/gadā;

$C_{M\&R}$ – iekārtu remonta un uzturēšanas izmaksas, EUR/MWh;

C_{eq} – tehnoloģiju izmaksas, EUR/MW;

N_N – tehnoloģijas uzstādītā jauda, MW;

τ_{cr} – iekārtas dzīves cikls, gadi;

C_{othR} – citas izmaksas, EUR/gadā.

5. Aģentūra sagatavo un aktualizē aprēķina paraugu un informāciju par aprēķinu veikšanai nepieciešamajiem rādītājiem vismaz reizi pusgadā, un iesniedz šo informāciju Rīgas valstspilsētas pašvaldības Mājokļu un vides departamentam.

6. Rīgas valstspilsētas pašvaldības Mājokļu un vides departaments divu nedēļu laikā pēc šī pielikuma 5. punktā norādītās informācijas saņemšanas publicē to departamenta tīmekļvietnē <https://mvd.riga.lv/>.

7. Ekonomiskā izdevīguma noteikšanai Īpašnieks var izmantot Rīgas valstspilsētas pašvaldības Mājokļu un vides departamenta tīmekļvietnē publicēto informāciju vai norādīt pieteikumā citas rādītāju vērtības, tās atbilstoši pamatojot.

Rīgas domes priekšsēdētāja vietnieks *E. Ratnieks*

Paskaidrojuma raksts

Rīgas domes 2024. gada 21. februāra saistošajiem noteikumiem Nr. RD-24-260- sn "Par teritoriālajām zonām siltumapgādes veida izvēlei un prasībām siltumapgādes sistēmas iekārtu izvēlei"

1. Mērķi un nepieciešamības pamatojums, tostarp raksturojot iespējamās alternatīvas, kas neparedz tiesiskā regulējuma izstrādi

Šobrīd ir spēkā Rīgas domes 2019. gada 18. decembra saistošie noteikumi Nr. 97 "Par gaisa piesārņojuma teritoriālo zonējumu". Saistošajiem noteikumiem "Par teritoriālajām zonām siltumapgādes veida izvēlei un prasībām siltumapgādes sistēmas iekārtu izvēlei" (turpmāk – saistošie noteikumi) par pamatu ņemts spēkā esošais regulējums un tas papildināts, ņemot vērā aktuālāko informāciju par gaisa kvalitāti un gaisa piesārņojumu Rīgas valstspilsētā atbilstoši Rīgas valstspilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmas 2021.–2025. gadam izstrādes laikā veiktajam novērtējumam. Papildus ir ņemti vērā uzdevumi, kas Rīgas valstspilsētas pašvaldībai ir deleģēti ar nacionālo Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānu 2020.–2030. gadam, ieskaitot šādus uzdevumus:

- pārskatīt esošos saistošos noteikumus, noteikto zonu iedalījumu un noteikt zonas ne tikai pēc gaisa kvalitātes modelēšanas rezultātiem, bet arī pēc iedzīvotāju blīvuma, teritorijas izmantošanas veida un centralizētās siltumapgādes pieejamības, kā arī noteikt nemainīgas zonas;
- noteikt ogļu izmantošanas aizliegumu;
- veikt regulāru uzstādīto apkures iekārtu kontroli, novērtējot, vai ir uzstādītas atbilstošas iekārtas un izmantots atbilstošs kurināmais;
- apkopot informāciju par Rīgas māsaimniecībās izmantotajām apkures iekārtām (to veidiem, vecumu un izmantoto kurināmo) un ievākt šādu informāciju nākotnē.

Saistošajos noteikumos integrēti arī citi pasākumi, kas noteikti Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānā 2020.–2030. gadam:

- veicināt rūpniecības objektu un publisko būvju pieslēgšanu pie centralizētās vai lokālās siltumapgādes (8. sadaļas 1.7. pasākums);
- veicināt māsaimniecību pieslēgšanu centralizētajai vai lokālajai siltumapgādes sistēmai, ja tas ir tehniski un ekonomiski iespējams, vai veicināt tādu AER izmantošanu, kas nerada gaisu piesārņojošu vielu emisijas (8. sadaļas 3.2. pasākums).

Saistošie noteikumi sagatavoti, ņemot vērā:

- likuma "Par piesārņojumu" 14. panta otrajā daļā noteikto, t. i., ja noteiktā teritorijā ir pārsniegti vai var tikt pārsniegti vides kvalitātes normatīvu robežlielumi noteiktam piesārņojuma veidam, pašvaldība saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izstrādātu un apstiprinātu rīcības programmu vai īstermiņa rīcības programmu var izdot saistošos noteikumus, kas attiecīgajā teritorijā ierobežo vai aizliedz tādu piesārņojošu darbību uzsākšanu, kuru izraisītā emisija var palielināt kopējo attiecīgā piesārņojuma daudzumu šajā teritorijā;

- likuma "Par piesārņojumu" 17. panta 2.² daļā noteikto, ka pašvaldībai ir tiesības ievākt un apkopot informāciju par tās teritorijā esošajām apkures iekārtām un tajās izmantotā kurināmā veidu un apjomu; pašvaldības dome var izdot saistošos noteikumus, kuros nosaka kārtību, kādā tiek vākta informācija par pašvaldības teritorijā esošajām apkures iekārtām un tajās izmantotā kurināmā veidu un apjomu;

- Ministru kabineta 2009. gada 3. februāra noteikumu Nr. 108 "Normatīvo aktu projektu sagatavošanas noteikumi" 140. punktā noteikto, ka grozījumu noteikumu projektu nesagatavo, ja tā normu apjoms pārsniegtu pusi no spēkā esošo noteikumu normu apjoma, un šādā gadījumā sagatavo jaunu noteikumu projektu;

- Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 22. punktu, kurā kā viena no pašvaldības autonomajām funkcijām noteikta klimata pārmaiņu ierobežošana un pielāgošanās tām;

- ar Rīgas domes lēmumu 2022. gada 25. maijā apstiprināto Rīgas valstspilsētas ilgtermiņīgās enerģētikas un klimata rīcības plānu 2022.–2030. gadam, kas paredz, ka pakāpeniski, nosakot pārejas periodu, bet ne ilgāk kā līdz 2025. gadam, netiek uzstādītas jaunas fosilā kurināmā sadedzināšanas iekārtas ar jaudu, kas mazāka par 0,2 MW.

2. Fiskālā ietekme uz pašvaldības budžetu, iekļaujot attiecīgus aprēķinus (šo informāciju neiekļauj saistošajiem noteikumiem par pašvaldības nodevām)

Saistošie noteikumi var ietekmēt pašvaldības budžetu, palielinot izdevumus, kas ir saistīti ar iekārtu reģistra izveidi un uzturēšanu, kā arī iekārtu tehniskā nodrošinājuma un ekspluatācijas prasību ieviešanas kontroli.

Pašvaldība plāno piesaistīt Eiropas Savienības vai valsts finansējumu, lai īstenotu informatīvos pasākumus iedzīvotājiem, kā arī plānotu un īstenotu atbalsta programmas iedzīvotājiem siltumapgādes veida maiņai vai novecojušo apkures iekārtu nomaiņai, tādējādi veicinot pieslēgšanos centralizētai siltumapgādes sistēmai, un bezemisijas siltumapgādes tehnoloģiju ieviešanu.

3. Sociālā ietekme, ietekme uz vidi, iedzīvotāju veselību, uzņēmējdarbības vidi pašvaldības teritorijā, kā arī plānotā regulējuma ietekme uz konkurenci (aktuālā situācija, prognozes tirgū un atbilstība brīvai un godīgai konkurencei)

Saistošie noteikumi var ietekmēt uzņēmējdarbības vidi, veicinot atjaunīgo energoresursu īpatsvara palielināšanos, pieslēgšanos centralizētiem siltumtīkliem un bezemisiju risinājumu izmantošanu, kuri attiecīgi var ietekmēt izdevumu apjomu, kas ir saistīts ar energoresursu patēriņu un siltumapgādes sistēmu ierīkošanu.

Saistošie noteikumi veido priekšnosacījumus gaisa piesārņojuma samazināšanai, kas ilgtermiņā pozitīvi ietekmēs iedzīvotāju veselību. Noteikumi neuzliek pienākumus saistībā ar tūlītēju rīcību attiecībā pret apkures iekārtu nomaiņu. Finansiālās ietekmes samazināšanai ir pieejamas atbalsta programmas, Emisijas kvotu izsolīšanas instruments daudzdzīvokļu ēku pieslēgšanai centralizētās siltumapgādes sistēmai, kā arī Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 2.2.3. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot dabas aizsardzību un bioloģisko daudzveidību, "zaļo" infrastruktūru, it īpaši pilsētvidē, un samazināt piesārņojumu" 2.2.3.6. pasākuma "Gaisa piesārņojumu mazinošu pasākumu īstenošana, uzlabojot mājsaimniecību siltumapgādes sistēmas" īstenošanas noteikumi.

Tirgū enerģijas krīzes laikā ievērojami pieaugusi kapacitāte bezemisiju risinājumu uzstādīšanai. Ņemot vērā, ka enerģijas cenas ir samazinājušās, paredzams, ka samazināsies pieprasījums pēc šādiem risinājumiem, tādējādi prognozējams, ka tirgū būs pietiekama kapacitāte.

4. Ietekme uz administratīvajām procedūrām un to izmaksām gan attiecībā uz saimnieciskās darbības veicējiem, gan fiziskajām personām un nevalstiskā sektora organizācijām, gan budžeta finansētām institūcijām

Iekārtu īpašniekiem tiek noteikts jauns pienākums veikt iekārtas reģistrāciju, norādot informāciju par iekārtas veidu, iekārtas uzstādīšanas gadu, atbilstību ekodizaina prasībām ar enerģiju saistītām precēm (produktiem), nominālo ievadīto siltuma jaudu, kurināmā veidu un apsildāmo platību, kā arī informēt par pārbaudēm, kas veiktas saskaņā ar ārējo normatīvo aktu prasībām par ugunsdrošību un ēku energoefektivitāti.

Iedzīvotājiem tiek nodrošinātas konsultācijas Rīgas valstspilsētas pašvaldības Mājokļu un vides departamentā (turpmāk – MVD) un Rīgas valstspilsētas pašvaldības aģentūrā "Rīgas enerģētikas aģentūra" (turpmāk – REA). Konsultācijas MVD nodrošina Apsaimniekošanas pārvaldes galvenais enerģētiķis, REA – siltumapgādes eksperts.

5. Ietekme uz pašvaldības funkcijām un cilvēkresursiem

MVD funkcijas un cilvēkresursi tiek saglabāti bez izmaiņām, bet REA ir izveidota amata vieta – siltumapgādes eksperts.

6. Izpildes nodrošināšana

MVD nodrošina Rīgas valstspilsētas pašvaldības Siltumapgādes jautājumu komisijai adresēto iesniegumu un pavaddokumentu reģistrāciju, apstrādi, minētās komisijas darba organizēšanu un pieņemto lēmumu sagatavošanu un nosūtīšanu adresātam.

REA nodrošina apkures ierīču reģistra izveidi un uzturēšanu, kā arī iekārtu tehniskā nodrošinājuma un ekspluatācijas prasību ievērošanas kontroli. REA amatpersonu lēmumus var pārsūdzēt REA direktoram.

7. Prasību un izmaksu samērīgums pret ieguvumiem, ko sniedz mērķa sasniegšana

Līdzvērtīgi spēkā esošajiem Rīgas domes 2019. gada 18. decembra saistošajiem noteikumiem Nr. 97 "Par gaisa piesārņojuma teritoriālo zonējumu"; papildu izmaksas nav paredzamas.

8. Izstrādes gaitā veiktās konsultācijas ar privātpersonām un institūcijām, tostarp sabiedrības viedokļa noskaidrošanā gūtā informācija

No 2022. gada 14. novembra līdz 2022. gada 5. decembrim Rīgas valstspilsētas pašvaldības tīmekļvietnē www.riga.lv tika publicēts Rīgas domes saistošo noteikumu projekts "Par teritoriālajām zonām siltumapgādes veida izvēlei un prasībām siltumapgādes un tehnoloģiskām iekārtām, kā arī pašvaldības teritorijā esošo siltumapgādes iekārtu reģistrācijas, uzskaites, kontroles un uzraudzības kārtību", un pilsētas iedzīvotāji tika aicināti piedalīties aptaujā, vienlaikus sniedzot viedokli par iespējamiem risinājumiem gaisa kvalitātes un izmantojamo apkures veidu sabalansēšanā. Tika uzdoti šādi jautājumi un saņemtas atbildes:

Rīgā apkure ir otrs lielākais gaisa piesārņojuma avots aiz transporta. Vai gaisa kvalitātes uzlabošanai pilsētā vajadzētu ierobežot kurināmā, kas rada lielāku piesārņojumu, izmantošanu?

- Jā, noteikti – 151 (27 %)

- Jā, ja tas nerada pārlieku lielas izmaksas – 77 (14 %)

- Drīzāk nevajadzētu – 106 (19 %)

- Noteikti nevajadzētu – 220 (39 %)

- Nav viedokļa – 8 (1 %)

Kā rāda pēdējo mēnešu notikumi, atkarība no importētajiem resursiem var novest pie ievērojamu apkures izmaksu pieauguma. Vai jūs atbalstāt jauno noteikumu ieceri – līdzsvarot gaisa kvalitātes uzlabošanu un samazināt energoatkarību, noteiktās situācijās dodot priekšroku vietējos resursos balstītai siltumapgādei pār importētas dabasgāzes kurināmā izmantošanu?

- Jā, jādod priekšroka vietējam kurināmajam – 175 (31 %)

- Nē, jāturpina izmantot importētā dabasgāze – 183 (33 %)

- Jāmeklē vidusceļš – 198 (35 %)

- Nav viedokļa – 6 (1 %)

Kopā aptaujā piedalījās 562 iedzīvotāji.

Veikta sabiedrības iesaiste un organizēts informatīvais seminārs, kurā iedzīvotājiem bija iespējams uzdot konkrētus jautājumus par prasību piemērošanu:

<https://www.facebook.com/events/832704625092962/?ref=newsfeed>.

Izvērtējot saņemtos priekšlikumus, salīdzinot ar iepriekš izstrādāto Rīgas domes saistošo noteikumu projektu "Par teritoriālajām zonām siltumapgādes veida izvēlei un prasībām siltumapgādes sistēmas iekārtu izvēlei", veiktas izmaiņas, precizējot siltumapgādes iekārtas nomaiņas kārtību un siltumapgādes veida maiņas no individuālās uz

Ilokālo apkuri vienas ēkas ietvaros kārtību.

Pēc minēto precizējumu veikšanas laikā no 2023. gada 22. decembra līdz 2024. gada 8. janvārim veikta atkārtota sabiedrības viedokļa noskaidrošana par izstrādāto Rīgas domes saistošo noteikumu projektu "Par teritoriālajām zonām siltumapgādes veida izvēlei un prasībām siltumapgādes sistēmas iekārtu izvēlei", publicējot to Rīgas valstspilsētas pašvaldības interneta vietnē www.riga.lv. Papildus informācija saistībā ar Rīgas domes saistošo noteikumu projekta "Par teritoriālajām zonām siltumapgādes veida izvēlei un prasībām siltumapgādes sistēmas iekārtu izvēlei" sabiedrisko apspriedi 2024. gada 2. janvārī tika nosūtīta Rīgas apkaimju biedrībām, lūdzot sniegt viedokli.

Tika saņemti 27 viedokļi (24 fizisku personu iesniegti un trīs no apkaimju biedrībām), kā arī akciju sabiedrības "Gasol" vēstule, kas saņemta Rīgas valstspilsētas pašvaldībā ārpus sabiedriskās apspriedes ietvara, bet, ievērojot paustā viedokļa saistību ar Rīgas domes saistošo noteikumu projektu "Par teritoriālajām zonām siltumapgādes veida izvēlei un prasībām siltumapgādes sistēmas iekārtu izvēlei", vēstulē paustais viedoklis ticis ņemts vērā.

No saņemtajiem viedokļiem secināms, ka astoņi iesniedzēji, tai skaitā trīs apkaimju biedrības, konceptuāli atbalsta sagatavoto saistošo noteikumu projektu, norādot uz nepieciešamību nākotnē veikt zonējuma precizēšanu.

No saņemtajām iebildēm secināms, ka to pamatā ir atbalsta finanšu instrumentu nepieciešamība, pašvaldībai līdzfinansējot apkures iekārtu nomaiņu, un ilgāka termiņa nepieciešamība atļauju izsniegšanai fosilā kurināmā izmantošanai. Vienlaikus secināms, ka nav pietiekamas izpratnes par saistošo noteikumu ieviešanu, jo tie neparedz tūlītēju rīcību saistībā ar esošo iekārtu ekspluatācijas aizliegumu, bet koriģē iekārtu izvēli, kad tiek veikta esošās iekārtas nomaiņa vai jaunas iekārtas uzstādīšana, respektīvi, kad iedzīvotāji ir gatavi ieguldījumiem.

Sabiedriskajā apspriedē saņemto viedokļu rezultātā precizēts saistošo noteikumu projekta 10.4. apakšpunkts, nodalot gāzveida kurināmo kā fosilo gāzveida kurināmo, un gāzveida kurināmo, kas iegūts no atjaunīgajiem energoresursiem.

Sabiedriskajā apspriedē saņemto viedokļu rezultātā nav veikti saistošo noteikumu projekta precizējumi saistībā ar:

- finansiālo slogu esošu siltumapgādes iekārtu nomaiņai, jo atbilstoši saistošo noteikumu projekta 28. punktā noteiktajam varēs veikt esošo siltumapgādes iekārtu nomaiņu pret jaunām, samazinot gaisa piesārņojumu; vienlaikus saistošie noteikumi paredz arī iespēju izvietot filtrus. Siltumapgādes iekārtu īpašniekiem jau šobrīd tās jāuztur kārtībā atbilstoši šo iekārtu ekspluatācijas noteikumiem un ārējiem normatīvajiem aktiem. Mājsaimniecībām pieejams finansējums Ekonomikas ministrijas un Vides un reģionālās attīstības ministrijas īstenoto atbalsta programmu dzīvojamu māju atjaunošanai un energoefektivitātes paaugstināšanai, kā arī gaisa piesārņojumu mazinošu pasākumu īstenošanai, uzlabojot mājsaimniecību siltumapgādes sistēmas, ietvaros;
- saskaņojuma izsniegšanas termiņu (2026. gada 1. janvāris) fosilā kurināmā izmantošanai, jo saistošo noteikumu projekta 27. punkts paredz – ja saistošo noteikumu projekta 25. un 26. punktā norādītajām prasībām atbilstošu siltumapgādes sistēmas iekārtu uzstādīšana konkrētā zonā nav tehniski un ekonomiski pamatota, ņemot vērā to ieviešanas un lietošanas potenciālās izmaksas, tad izņēmuma kārtā ir pieļaujama citas siltumapgādes sistēmas, t. sk. fosilā, arī gāzveida kurināmā, iekārtas uzstādīšana;
- pretenzijām pret ierobežojumiem un regulējumiem saistībā ar siltumapgādes iekārtu izvēli Rīgas valstspilsētas pašvaldības administratīvajā teritorijā, jo šobrīd jau pastāv regulējums attiecībā uz siltumapgādes iekārtu izvēli un saskaņojumu – Rīgas domes 2019. gada 18. decembra saistošie noteikumi Nr. 97 "Par gaisa piesārņojuma teritoriālo zonējumu", kuru regulējums I un II zonā ierobežo izvēles iespējas lielākā apmērā, kā arī to regulējums neparedz iespēju izvērtēt ar atļautā siltumapgādes avota ierīkošanu un izmantošanu saistīto tehniski ekonomisko lietderību;
- jautājumiem, kuru regulējumu nosaka citi normatīvie akti, piemēram, Dzīvokļa īpašuma likums attiecībā uz dzīvokļu īpašnieku kopību lēmumiem, Būvniecības likums un ar to saistītie normatīvie akti attiecībā uz inženierkomunikāciju izbūves un konstrukciju ietekmēšanas procesiem, kā arī rīcību saistībā ar energoefektivitātes uzlabošanu;
- siltumapgādes iekārtu reģistrācijas pamatojumu un birokrātisko slogu, jo šāda reģistra ieviešana un uzturēšana izriet no Ministru kabineta 2020. gada 16. aprīļa rīkojumā Nr. 197 "Par Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānu 2020.–2030. gadam" noteiktajiem uzdevumiem;
- par prasību noteikšanu siltumapgādes sistēmas iekārtu izvēlei, kuras paredzētas darbināšanai ārkārtas situācijās vai darbojas mazāk par 500 darba stundām gadā atbilstoši attiecīgās apkāmes gaisa kvalitātes rādītājiem, jo šajā jautājumā saņemti pretrunīgi viedokļi – arī noteikumu projektā iekļauto redakciju atbalstoši, bet ieteikums tiks ņemts vērā, monitorējot tā izmantošanu apkaimēs, kurās pēc noteikumu ieviešanas tiks konstatēta gaisa kvalitātes pasliktināšanās;
- par nesamērīgu privātpersonu tiesību ierobežošanu, jo attiecīgā joma tiek regulēta arī pašreiz ar Rīgas domes 2019. gada 18. decembra saistošiem noteikumiem Nr. 97 "Par gaisa piesārņojuma teritoriālo zonējumu". Ieguvumi sabiedrībai kopumā ir noteikti Rīgas valstspilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmā 2021.–2025. gadam un Ilgtspējīgas enerģētikas un klimata plānā 2022.–2030. gadam;
- par saistošo noteikumu projekta "Par teritoriālajām zonām siltumapgādes veida izvēlei un prasībām siltumapgādes sistēmas iekārtu izvēlei" pavadrakstā iekļauto informāciju, jo tā nav attiecināma uz saistošo noteikumu projekta saturu.

Rīgas domes priekšsēdētāja vietnieks *E. Ratnieks*

